

**ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСОБИ ЗОБРАЖЕННЯ ПЕРСОНАЖІВ У
ТВОРАХ ВІЛЬЯМА ШЕКСПІРА «РОМЕО І ДЖУЛЬЄТТА» ТА
«ГАМЛЕТ»**

Катерина ХОМИЧ

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
історико-філологічного факультету,
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імена академіка Степана Дем'янчука»*

Науковий керівник:

Валентина МИРОНЮК

*кандидат філологічних наук, доцент
кафедри української мови та літератури
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука», м. Рівне*

Творчість Вільяма Шекспіра знаменує собою якісно новий етап у розвитку психологізму світової літератури. Якщо в античній трагедії домінуючим був конфлікт людини з фатумом, то у творах англійського драматурга акцент зміщується на внутрішню боротьбу особистості, аналіз її суперечливих спонукань та моральну рефлексію. У трагедіях Шекспіра зображена доля людини в суспільстві жорстокості та егоїзму. Головним героєм у них є людина високої самосвідомості, яка вступає в конфлікт зі світом, проходить через жорстокі випробування, зазнає величезних страждань, тяжких переживань і неминуче гине. У розкритті характеру такого героя увага зосереджується на визначальних проблемах життя людського суспільства, що надає трагедіям глибини змісту і сили величезних узагальнень.

Багато літературознавців і шекспірознавців детально вивчали творчу біографію Шекспіра і його трагедії. Серед них Е. Чемберс, П. Брук, Дж. Гіббард, Д. Мель, Р. Беррі, Б. Гіббсон, С. Веллс, Г. Блум, Р. Емерсон, Г. Чарльтон, Дж. Вілсон, Н.М. Торкут, Л.В. Коломієць та ін. Утім, у дослідницькому просторі ще є питання, які потребують вирішення. Одне з таких – психологізм творчості Шекспіра у контексті його сонетарію та широкого соціокультурного контексту тогочася, що допоможе з'ясувати специфіку Шекспірової рецепції цього явища. У цьому полягає актуальність цієї роботи.

Мета дослідження полягає у виявленні та аналізі психологічних засобів зображення персонажів у творах Вільяма Шекспіра «Ромео і Джульєтта» та «Гамлет», зокрема розкритті внутрішнього світу героїв, їхніх емоційних станів, мотивацій і конфліктів, а також визначенні ролі цих засобів у створенні глибини характерів і драматичної напруги творів.

У трагедіях «Ромео і Джульєтта» та «Гамлет» автор використовує широкий арсенал психологічних засобів, що проявляються не лише у відтворенні емоційних станів, а й у втіленні внутрішньої боротьби та еволюції характерів під впливом зовнішніх обставин.

Драма Гамлета – це не просто історія про відплату, а трагедія людини, яка взяла на себе тягар виправлення цілого світу. Втрата батька стала для нього поштовхом до болючого усвідомлення, що Данія, як і людська душа, уражена вірусом несправедливості та фальші. Гамлета докоряли внутрішні суперечності: відчай через поспішний шлюб матері та огида до придворного лицемірства. Для принца держава перетворилася на найпохмурішу з в'язниць. Прагнучи «вправити суглоб», він відчував власне безсилля перед масштабом зла. Його самотність була абсолютною, адже навіть найближчі друзі дитинства та кохана Офелія стали інструментами в руках тирана Клавдія. Гамлет – втілення високої людяності, борця, що не примирився зі злом. Хоч повністю не здолав його, проте не упав перед ним на коліна. Основним засобом психологічного аналізу в трагедії «Гамлет» виступає внутрішній монолог. Через нього Шекспір передає стан глибокої екзистенційної кризи, інтелектуальної напруги та моральних пошуків принца данського [2, с. 201]. Психологізм Гамлета – це психологізм мислячої людини, чия трагедія полягає в неможливості примирити ідеалістичні уявлення про світ із жорстокою реальністю

«Ромео і Джульєтта» – одна із перших великих трагедій драматурга. Шекспір мужньо боровся за право людини, вірив у її гідність, віддав усі сили, щоб піднести її красу. Автор розповів про долю закоханих, сильне і чисте почуття яких зіткнулося з міцними феодалними забобонами. Трагедія проголосила кохання і гідність людини головними цінностями життя. Безпосереднім джерелом трагедії була поема Артура Брука «Ромео і Джульєтта», однак ще до Брука ця старовинна італійська легенда переповідалася багато разів. Вперше вона була надрукована під заголовком «Прекрасно написана трагедія про Ромео і Джульєтту».

На відміну від інтелектуальної рефлексії Гамлета, персонажі трагедії «Ромео і Джульєтта» розкриваються через емоційно-експресивну мову та ліризм. Психологічні стани закоханих передаються за допомогою складних метафоричних рядів та опозиції світла й темряви [1, с. 104]. Так, Джульєтта, яка на початку твору постає слухняною дитиною, під впливом почуття перетворюється на зрілу особистість, здатну на самостійний вибір і самопожертву. Її мовлення стає лаконічнішим і рішучішим, що підкреслює внутрішню трансформацію.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що психологізм Шекспіра базується на деталізації внутрішнього життя героїв, використанні самоаналізу, мовної характеристики та символічних деталей. Це дозволяє створювати образи, що мають не лише історичну, а й загальнолюдську цінність, оскільки вони втілюють вічні конфлікти сумління, любові та обов'язку.

Розкриття внутрішніх переживань персонажів у трагедіях «Ромео і Джульєтта» та «Гамлет» відбувається через глибокі монологи, емоційно насичені діалоги та драматичні ситуації вибору, що підсилюють психологічну напругу творів. Шекспір майстерно поєднує індивідуальні риси характерів із універсальними людськими проблемами, завдяки чому його герої постають як складні, багатовимірні особистості. У результаті застосовані автором психологічні засоби не лише формують художню цілісність творів, а й забезпечують їхню актуальність у різні історичні епохи, сприяючи глибшому осмисленню природи людських почуттів і морального вибору.

ЛІТЕРАТУРА

1. Давиденко Г. Й., Акуленко В. Л. *Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження*. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 248 с.
2. Шалагінов Б. Б. *Зарубіжна література: Від античності до початку XIX сторіччя*. Київ: Академія, 2004. 360 с.
3. Шекспір В. Гамлет / пер. з англ. Г. Кочура. Київ : Альтерпрес, 2003. 170 с.
4. Шекспір В. Ромео і Джульєтта / пер. з англ. В. Мисик. Львів, 2016. 106с.